

آشنایی با وظایف مسئولین قوه قضائیه

۱۲۰- تشکیل کانون سردفتران و

دفترباران

ماده (۵۸) دفا تر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفترباران مصوب ۱۳۵۴:

«وزارت دادگستری در تهران و سایر مراکز استان با توجه به تعداد دفا تر اسناد رسمی و سایر مقتضیات محلی کانون سردفتران و دفترباران را تحت نظارت خود تشکیل خواهد داد. کانون دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و از نظر نظامات تابع وزارت دادگستری خواهد بود.»

۱۲۱- تعیین هیأت نظارت بر انتخابات کانون سردفتران و دفترباران.

الف- ماده (۱) آیین نامه ماده (۶۱) قانون دفا تر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفترباران مصوب ۱۳۵۷ وزارت دادگستری: «سه ماده قبل از پایان هر دوره کانون سردفتران و دفترباران تاریخ انقضای آن دوره را به وزارت دادگستری اعلام می نمایند و وزیر دادگستری هیأت نظارت بر انتخابات کانون را تعیین خواهد کرد.»

ب- ماده (۲) همان آیین نامه:

«هئیت نظارت در استان تهران مرکب از دو نفر از قضات عالی رتبه و ۲ نفر از معاونین یا مدیران کل ثبت اسناد و املاک کشور و دو نفر از سردفتران و یک نفر دفتربار شاغل در تهران که بیش از ده سال سابقه سردفتری و دفترباری

داشته باشد و در سایر استانها تعداد مذکور از قضات و کارکنان عالی رتبه اداره کل ثبت اسناد و املاک و سردفتران و دفترباران شاغل همان استان به انتخاب وزیر دادگستری تشکیل خواهد شد.»

۱۲۲- تعیین اعضای اصلی و علی البدل کانون سردفتران و دفترباران.

ماده (۶۳) دفا تر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفترباران مصوب ۱۳۵۴:

«یکماه قبل از پایان هر دوره سردفتران پانزده سردفتر و دفترباران نیز پانزده دفتربار واجد شرایط را با رأی مخفی برای عضویت هیأت مدیره کانون انتخاب خواهند نمود. پس از اخذ رأی هیأت نظارت بر انتخابات صورت اسامی حائزین اکثریت را ضمن صورت مجلس پایان انتخابات به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور ارسال خواهد داشت و وزیر دادگستری از بین منتخبین اعضاء اصلی و علی البدل کانون هر محل را تعیین خواهد کرد.»

۱۲۳- تعیین هیأت های نظارت و بازرسی دفا تر اسناد رسمی

ماده (۷۳) قانون دفا تر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفترباران:

«نظارت و بازرسی اسناد رسمی بوسیله بازرسان سازمان ثبت اسناد و املاک کشور یا کانون سردفتران یا هیأت های مخصوصی که از طرف وزارت دادگستری تعیین می شوند یا نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارائی برای امور مالیاتی خواهد آمد سایر مراجع دولتی که به منظور بازرسی امور مربوط به دستگاه خود احتیاج به مراجعه و ملاحظه دفا تر داشته باشند، مراجعه آنها باید با اطلاع اداره ثبت محل و حضور بازرس ثبت باشد. امور مالی دفترخانه باید لاقبل هر ششماه یکبار مورد بازرسی قرار گیرد.»

۱۲۴- تعیین مناطقی که ثبت ازدواج و طلاق و رجوع در آنها الزامی است.

ماده (۱) قانون ازدواج، اصلاحی ۱۳۱۶ و ۱۳۱۷:

ماده (۱۶) قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱: «در نقاتی که وزارت عدلیه معین و اعلام می نماید هر ازدواج و طلاق رجوع باید در یکی از دفاتری که مطابق نظامهای وزارت عدلیه تنظیم می شود واقع و به ثبت برسد. در نقات مزبور هر مردی که در غیر از دفاتر رسمی پزشکی دایر به ثبت ازدواج و تعیین دستمزد آنها تبصره ماده سوم قانون لزوم ارائه گواهینامه پزشک قبل از وقوع ازدواج مصوب ۱۳۱۷: «ترتیب صدور گواهینامه پزشک و تعیین

«وزارت دادگستری در تهران و سایر مراکز استان با توجه به تعداد دفاتر اسناد رسمی و سایر

مقتضیات مملی قانون سردفتران و دفترباران را تمت نظارت نمود تشکیل فواید داد. قانون دارای

شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و از نظر نظامات تابع وزارت دادگستری خواهد بود.»

ازدواج و طلاق مبادرت به ازدواج و طلاق رجوع نماید به یک تا ششماه حبس تأدیبی محکوم می شود و همین مجازات درباره عاقدی مقرر است که در این نقات بدون داشتن دفاتر رسمی به اجرای صیغه ازدواج یا طلاق یا ثبت رجوع مبادرت نماید در حوزه های که آگهی فوق الذکر از طرف وزارت دادگستری نشده است شوهر مکلف است در صورتی که در غیر دفاتر رسمی ازدواج و طلاق مبادرت به ازدواج یا طلاق یا رجوع نماید تا بیست روز پس از وقوع عقد یا طلاق یا رجوع به یکی از دفاتر رسمی ازدواج و طلاق رجوع کرده قباله مزاجت یا طلاقنامه یا رجوع را به ثبت برساند و الا به یکماه تا شش ماه حبس تأدیبی محکوم خواهد شد.»

۱۲۵ - اعلام اجرای قانون لزوم ارائه گواهینامه پزشک جهت ثبت واقعه ازدواج. ماده (۶) قانون لزوم ارائه گواهینامه پزشک قبل از وقوع ازدواج مصوب ۱۳۱۷: «اجرای مواد (۲ و ۳ و ۴ و ۵) این قانون در هر محل از تاریخی است که از طرف وزارت دادگستری معین و اعلام خواهد شد.»

۱۲۶ - تصویب آیین نامه صدور گواهینامه دستمزد آنها به موجب آیین نامه ایست که به تصویب وزارت دادگستری و وزارت کشور خواهد رسید.»

۱۲۷ - تهیه و تصویب آیین نامه رسیدگی به تخلفات اداری سردفتران ازدواج و طلاق تبصره ماده (۱) قانون ازدواج، الحاقی ۱۳۲۰: «رسیدگی به تخلفات اداری سردفتران ازدواج و طلاق و تعیین کیفر آنها طبق آیین نامه ای که وزارت دادگستری مقرر خواهد داشت به عمل می آید.»

۱۲۸ - تنظیم و تصویب آیین نامه های اجرائی قانون ازدواج ماده (۱۹) قانون ازدواج مصوب ۱۳۱۰: «نظامنامه های لازم برای اجرای این قانون را وزارت عدلیه تنظیم خواهد کرد.»

۱۲۹ - تصویب آیین نامه دفتر ثبت تجاری و تعیین موضوعاتی که باید به ثبت برسد. ماده (۱۷) قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱: «مقررات مربوط به دفتر ثبت تجاری را وزارت عدلیه با تصریح به موضوعاتی که باید به ثبت به موجب نظامنامه معین خواهد کرد.»

۱۳۰ - تأسیس دفتر تجاری باید در مدت مقرر اسم خود را در دفتر ثبت تجاری به ثبت برسانند و الا به جزای نقدی از دویست تا دوهزار ریال محکوم خواهند شد.»

۱۳۱ - اعلام الزامی بودن ثبت اسم تجاری ماده (۵۷۶) قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱: «ثبت اسم تجاری اختیاری است مگر در مواردی که وزارت عدلیه ثبت آنرا الزامی کند.»

مسئولیت های رئیس قوه قضائیه در رابطه با امور استخدامی قضات ۱۹۳ - استخدام قضات الف - بند ۳ اصل یکصد و پنجاه و هشتم قانون اساسی اصلاحی ۱۳۴۸: «استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.»

ب - ماده واحده قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری مصوب ۱۳۶۱ با اصلاحات بعدی: «ماده واحده - قضات از میان مردان واجد شرایط زیر انتخاب می شوند: ۱ - ایمان و عدالت و تعهد عملی نسبت به

موازن اسلامی و وفاداری به نظام جمهوری اسلامی ایران.

۲- طهارت مولد.

۳- تابعیت ایران و انجام خدمت وظیفه یا دارا بودن معافیت قانونی.

۴- صحت مزاج و توانایی انجام کار و عدم اعتیاد به مواد مخدر.

۵- دارا بودن اجتهاد به تشخیص شورای عالی قضائی یا اجازه قضا از جانب شورای عالی قضائی به کسانی که دارای لیسانس قضائی یا لیسانس الهیات رشته منقول یا لیسانس دانشکده علوم و اداری وابسته به دادگستری یا مدرک قضائی از مدرسه عالی قضائی قم هستند یا طلابی که سطح را تمام کرده و دو سال خارج فقه و قضا را با امتحان و تصدیق جامعه مدرسین دیده باشند.

مادامی که به اندازه کافی مجتهد جامع الشرایط در اختیار شورای عالی نباشد.

تبصره ۱- شرایطی که در این قانون برای قاضی ذکر شده در مورد قضات شاغل نیز باید رعایت شود و رسیدگی به این جهت بر عهده

خدمت داشته باشند با سنوات خدمت بازنشسته کند و در مورد سایرین در صورتی که واجد وثاقت و حسن سابقه باشند به کار اداری بگمارد و دیگران را به ازاء هر سال خدمت با پرداخت یک ماه حقوق و مزایا باز خرید کند قضائی که مایل به خدمت به کار اداری نباشند، باز خرید می شوند.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۶۱/۷/۱۲) - شورای عالی قضائی می تواند برای قضات دادرها عمومی و انقلاب علاوه بر افراد مذکور در این قانون از بین طلاب حوزه های علمیه که معلومات عمومی در حدود دیپلم دارند و درس سطح حوزه را طی نموده باشند، با طی دوره کارآموزی که شورای عالی قضائی تعیین می نماید، استخدام کند.

تشخیص صلاحیت علمی این افراد با شورای عالی قضائی یا هیئت منتخب شورای مذکور خواهد بود.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۶۱/۷/۱۲) - شورای عالی قضائی موظف است شرایط مقرر در این قانون را در مورد کلیه قضات

برای کارآموزان قضائی با شورای عالی قضائی است.

۱۹۵- تشخیص اجتهاد داوطلبان شغل قضاء و قضات

الف - بند ۵ ماده واحده قانون شرایط انتخاب قضات دادگستری مصوب ۱۳۶۱:

«دارا بودن اجتهاد به تشخیص شورای عالی قضائی یا اجازه قضا از جانب شورای عالی قضائی به کسانی که دارای لیسانس قضائی یا لیسانس الهیات رشته منقول یا لیسانس دانشکده علوم قضائی و اداری وابسته به دادگستری یا مدرک قضائی از مدرسه عالی قضائی قم هستند یا طلابی که سطح را تمام کرده و دو سال خارج فقه و قضا را با امتحان و تصدیق جامعه مدرسین دیده باشند مادامی که به اندازه کافی مجتهد جامع الشرایط در اختیار شورای عالی نباشد.»

ب - تبصره ۲ ماده (۴) قانون تشکیل دادگاههای کیفری یک و دو و شعب دیوانعالی کشور مصوب ۱۳۶۸:

«چنانچه قاضی دادگاه به تشخیص شورای

قاضی را نمی توان از مقامی که شاغل آن است بدون ممانعه و ثبوت جرم یا تخلفی که موجب انفصال است به طور موقت یا دائم منفصل کرد یا بدون رضای او محل خدمت یا سمتش را تغییر داد مگر به اقتضای مصلحت جامعه با تصمیم رئیس قوه قضائیه پس از مشورت با رئیس دیوانعالی کشور و دادستان کل، نقل و انتقال دوره ای قضات بر طبق ضوابط کلی که قانون تعیین می کند صورت می گیرد

عالی قضائی مجتهد جامع الشرایط باشد پس از خاتمه رسیدگی بدون اینکه منتظر نظر مشورتی باشد می تواند اتخاذ تصمیم نماید.

۱۹۶- تعیین سمت قضائی برای قضات بدون رعایت میزان رتبه و پایه قضائی

ماده واحده قانون راجع به تجویز تعیین پایه و سمت قضائی توسط شورای عالی قضائی

دادرهای انقلاب نیز به مورد اجرا بگذارد... ۱۹۴- تشخیص لزوم کارآموزی و تعیین مدت آن برای متقاضیان امر قضا

ماده واحده قانون تشخیص لزوم کارآموزی برای متقاضیان امر قضاء مصوب ۱۳۶۶:

«تشخیص لزوم کارآموزی برای متقاضیان امر قضا و نیز در صورت لزوم مدت کارآموزی

شورای عالی قضائی است. شورای عالی قضائی می تواند قضاتی را که بر اساس این رسیدگی واجد این شرایط نباشند، چنانچه صلاحیت حقوقدانان مشاور طبق مصوبه مجلس شورای اسلامی در دیوان عدالت را داشته باشند، برای مشاورت انتخاب نماید و نسبت به بقیه اگر پانزده سال به بالا سابقه

مصوب ۱۳۶۱:

«به شورای عالی قضائی اختیار داده می شود برای تصدی مشاغل مختلف قضائی و مشاورین دادگاهها از افرادی که با رعایت قانون شرایط انتخاب قضات استخدام نموده یا می نماید بدون رعایت میزان رتبه و پایه قضایی تصویب نمایند.»

تبصره - حقوق و مزایای قضات و مشاورین مذکور در ماده بالا معادل حقوق و مزایای مربوطه خواهد بود.»

۱۹۷ - نصب و عزل قضات .

الف - بند ۳ اصل یکصد و پنجاه و هشتم قانون اساسی ، اصلاحی ۱۳۶۸ :

«استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از مورد اداری ، طبق قانون ..»

ب - قانون تشکیل محکمه عالی انتظامی قضات مصوب ۱۳۷۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام :

« ماده ۱ - در صورتی که رئیس قوه قضائیه ، قاضی شاغل را طبق موازین شرعی فاقد صلاحیت تصدی امر قضا بداند ، می تواند موضوع را به کمیسیون کارشناسی مرکب از :

۱ - دادستان انتظامی قضات

۲ - معاون حقوقی و امور مجلس وزارت دادگستری .

۳ - معاون قضایی دادستان کل کشور .

جهت بررسی ارجاع دهد . کمیسیون کارشناسی پس از انجام بررسی نتیجه امر را به محکمه عالی انتظامی قضات جهت اتخاذ تصمیم گزارش می نماید .

ماده ۲ - محکمه عالی انتظامی قضات مرکب از :

۱ - رئیس قوه قضائیه .

در صورتی که رئیس قوه قضائیه ، قاضی شاغل را طبق موازین شرعی فاقد صلاحیت تصدی امر قضا بداند ، می تواند موضوع را به کمیسیون کارشناسی مرکب از :

۱ - دادستان انتظامی

قضات

۲ - معاون حقوقی و

امور مجلس وزارت

دادگستری .

۳ - معاون قضایی

دادستان کل کشور .

جهت بررسی ارجاع دهد .

۲ - رئیس دیوان عالی کشور .

۳ - دادستان کل کشور .

۴ - رئیس شعبه اول دادگاه انتظامی قضات

۵ - دادستان انتظامی قضات .

تشکیل می گردد و نسبت به گزارشات کمیسیون کارشناسی در خصوص صلاحیت و عدم صلاحیت قاضی برای تصدی امر قضا اتخاذ تصمیم می نماید .

تبصره ۱ - تصمیمات محکمه یا اکثریت آراء که رأی رئیس قوه قضائیه در آن باشد دارای اعتبار است .

تبصره ۲ - رئیس قوه قضائیه پس از رأی محکمه بر عدم صلاحیت قضا ، حسب اقتضاء نسبت به انفصال یا بازخرید یا بازنشسته

نمودن یا انتقال به بخش اداری اتخاذ تصمیم می نماید .

ماده ۳ - این قانون از تاریخ اول خرداد ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و یک و برای مدت پنج سال لازم الاجرا است .»

۱۹۸ - تغییر محل مأموریت قضات با رعایت اصل یکصد و شصت و چهارم قانون اساسی

الف - بند ۳ اصل یکصد و پنجاه و هشتم ، اصلاحی قانون اساسی مصوب ۱۳۶۸ :

«استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از اموری اداری ، طبق قانون ..»

ب - اصل یکصد و شصت و چهارم قانون اساسی ، اصلاحی ۱۳۶۸ :

«قاضی را نمی توان از مقامی که شاغل آن است بدون محاکمه و ثبوت جرم یا تخلفی که موجب انفصال است به طور موقت یا دائم منفصل کرد یا بدون رضای او محل خدمت یا سمتش را تغییر داد مگر به اقتضای مصلحت جامعه با تصمیم رئیس قوه قضائیه پس از مشورت با رئیس دیوان عالی کشور و دادستان کل ، نقل و انتقال دوره ای قضات بر طبق ضوابط کلی که قانون تعیین می کند صورت می گیرد.»

